

Naturklagenævnets afgørelse
af 12. september 1994
om fredning af den sydlige del af Mols Bjerge
i Ebeltoft kommune, Århus amt
(sag nr. 111/700-0001).

Fredningsnævnet for Århus Amts Nordlige Fredningskreds har den 15. april 1992 truffet afgørelse om fredning af den sydlige del af Mols Bjerge i Ebeltoft kommune. Fredningsnævnet har den 8. juni 1993 som tillæg til denne afgørelse besluttet tilføjelser til Overfredningsnævnets afgørelse af 30. april 1984 (om fredning af den nordlige del af Mols Bjerge og Stabelhøjene) med hensyn til nogle stiforbindelser. Fredningssagen er rejst af Århus Amtsråd.

Fredningsområdet på ca. 1.210 ha omfatter 133 privatejede ejendomme (løbenumre) helt eller delvis samt ca. 452 ha, der ejes af staten v/ Miljøministeriet.

Fredningsnævnets afgørelse er forelagt Naturklagenævnet til efterprøvelse i medfør af naturbeskyttelseslovens § 42. Afgørelsen er tillige påklaget rettidigt til Naturklagenævnet af 57 ejere, hvoraf 32 er repræsenteret af Landbrugets Rådgivningscenter.

En betydelig del af fredningsområdet er omfattet af 22 gældende fredninger, der er gennemført i årene 1925-1972.

Klager og udtalelser.

Der er hverken fra klagere eller myndigheder overfor Naturklagenævnet fremført indvendinger imod, at området fredes, og kun en enkelt ejer har ønsket fredningsområdets afgrænsning ændret.

De ankende ejere har navnlig fremført følgende synspunkter:

Fredningsbestemmelserne bør gives et indhold, der ikke forhindrer ejere af landbrugsejendomme i at opnå tilskud efter EU-støtteordningerne, og læhegn bør kunne plantes uden fredningsnævnets godkendelse. Det bør præciseres i fredningsbestemmelserne, at en ejer kan forbyde adgang for offentligheden på dage, hvor der afholdes jagt, og at en ejer kan modsætte sig ridning på sin ejendom.

Ejeren af matr. nr. 6c Viderup By, Vistoft (en del af Vistoft Plantage) har modsat sig fredningsbestemmelsen om fjernelse, udtynding og/eller nedskæring af beplantningen på en del af ejendommen med henblik på at skabe udsigt fra et mindesmærke i plantagen.

Enkelte ejere har ønsket fritagelse for rydnings- og plejekrav og fremsat indvendinger mod det fastsatte stiforløb og mod beliggenheden og størrelsen af de udlagte parkeringspladser.

Der er endvidere påvist en del unøjagtigheder på fredningskortet og med hensyn til arealstørrelser.

Danmarks Naturfredningsforenings Lokalkomité har anbefalet fredningen og ønsket området skånet for kørende trafik ved, at vejene i kerneområdet lukkes.

Miljøministeriet v/Skov- og Naturstyrelsen har anbefalet fredningen gennemført som bestemt af fredningsnævnet, dog med et ændret stiforløb for at begrænse generne fra spejderlejren på matr.nr. 4b og 7e Bogens By, Vistoft.

Århus Amt har anbefalet, at fredningsnævnets afgørelser i det væsentlige stadfæstes med rettelse af de påviste unøjagtigheder. Amtet

har endvidere anbefalet, at nogle af klagerne imødekommes med hensyn til, hvilken driftsform, der pålægges.

Amtet har tilkendegivet, at man er af den opfattelse, at der er behov for at regulere turistbussernes kørsel i området. Amtet er dog nærmest af den opfattelse, at en eventuel regulering bør ske gennem vejlovgivningens regler.

Amtet har foreslået, at 2 beplantninger på henholdsvis matr.nr. 1d og 1p Fuglsø By, Vistoft skal kunne kræves fjernet som led i plejeplanlægningen.

Naturklagenævnets beslutninger.

I sagens behandling har deltaget samtlige 11 medlemmer af Naturklagenævnet, for nogle spørgsmåls vedkommende dog kun 10 medlemmer.

Naturklagenævnet skal enstemmigt udtale:

Det tiltrædes, at fredningsområdet afgrænses som bestemt i fredningsnævnets afgørelse af 15. april 1992, og det tiltrædes, at der skal lægges vægt på den nære sammenhæng med den i 1984 gennemførte fredning af den nordlige del af Mols Bjerge, således at de 2 fredninger kommer til at fremstå som en helhed.

Om fredningens indhold udtaler et flertal på 10 medlemmer:

De bestemmelser, der er fastsat af fredningsnævnet, tiltrædes med en række præciseringer og ændringer.

Bestemmelsen om, at plantning af læhegn kræver fredningsnævnets tilladelse, opretholdes, fordi bestemmelsen giver fredningsnævnet mulighed for at modsætte sig udsigtsforstyrrende beplantninger. Samtidig giver bestemmelsen kun fredningsnævnet mulighed for at afslå en sådan tilladelse, dersom beplantningen på afgørende måde strider mod fredningens intentioner.

Et mindretal på 1 medlem finder, at der bør ske en fredning, men at den landskabelige udformning går alt for hårdt ud over den ekssi-

sterende trævækst med et dyrefattigt, goldt, perspektivløst landskab til følge.

Naturklagenævnet skal om fredningens indhold i øvrigt enstemmigt udtale:

De af klagerne påviste og af amtet accepterede unøjagtigheder i kortgrundlag og arealstørrelser og andre af amtet accepterede mindre spørgsmål i forhold til fredningens indhold ændres.

For at undgå, at fredningen kommer i konflikt med EU-støtteordninger, ændres plejebestemmelsen om, at amtet som led i plejen har ret til at kræve græsning på arealer, der er udlagt som landbrugsarealer, men som ikke er under almindelig landbrugsdrift. Amtet får for de pågældende arealer alene ret til at slå græsset, samt til at fjerne selvsåede træer og buske.

Den over matr.nr. 7e Bogens By, Vistoft (spejderlejren "Toggerbolejren") udlagte offentlige sti udgår og erstattes af et stiforløb over matr.nr. 5c smst., der tilhører Miljøministeriet. Samtidig udgår den langs skellet mellem matr.nr. 5c og 4a og 4b smst. udlagte offentlige sti og erstattes af et videregående stiforløb over matr.nr. 5c smst. Det bestemmes endvidere for at mindske generne for de omboende, at telte udenfor skoleferieperioden kun må placeres på den del af ejendommen, hvor generne fra lejren er mindst, samt at ejendommens ejer for skoleferieperiodens vedkommende skal udarbejde en plan for områdets benyttelse, der tilgodeser hensynet til naturen og til de omboende. Planen skal godkendes af fredningsnævnet.

Der er ikke tilstrækkelig begrundelse for at opretholde kravet om, at der skal ske fjernelse, udtynding og/eller nedskæring af beplantningen på en del af matr.nr. 6c Viderup By, Vistoft for at skabe udsigt fra et mindesmærke i Vistoft Plantage over Knebel Vig og mod Trehøje. Bestemmelserne herom udgår derfor.

Om offentlighedens adgang i området samt om arealafståelser til det offentlige bemærkes:

Allerede de almindeligt gældende bestemmelser i naturbeskyttelseslovens kapitel 4 giver i vid udstrækning offentligheden adgang til naturen. Da det imidlertid ifølge naturbeskyttelseslovens bestemmelser er en betingelse for offentlighedens adgang til fods og på cykel, at der er tale om en befæstet sti, og da det må anses for væsentligt, at offentligheden har ret til at færdes til fods og på cykel på samtlige udlagte offentlige stier, tiltrædes fredningsnævnets beslutning om at optage en bestemmelse herom i fredningsafgørelsen.

Der findes ikke at være behov for fredningsbestemmelser om ejeres mulighed for at forbyde offentligheden adgang på dage, hvor der afholdes jagt, da naturbeskyttelsesloven indeholder generelle bestemmelser herom.

Fredningens bestemmelser om adgang til ridning tiltrædes, idet det bemærkes, at fredningsafgørelsen ikke anfægter den enkelte lodsejers ret til at begrænse eller helt forbyde ridning på egen ejendom.

Det er af væsentlig betydning for offentlighedens mulighed for at udnytte sin adgangsret til naturen, at der gennem fredningen sikres såvel opholds- som parkeringsarealer.

Det tiltrædes på denne baggrund, at der etableres en parkeringsplads på matr.nr. 16ae Knebel By, Knebel. Parkeringsarealets afgrænsning udvides til et trekantet område på ca. 0,66 ha og anvendelsen udvides til også at omfatte mulighed for opstilling af toiletbygning, naturkiosk samt andre faciliteter til brug for offentlighedens almindelige ophold på arealet. Det findes på denne baggrund mest hensigtsmæssigt, at arealet afstås til Århus Amtskommune.

Da den påtænkte parkeringsplads på matr. nr. 3a Lynges Gårde, Knebel, kan medføre væsentlige gener for ejendommens ejer, og da denne parkeringsplads i givet fald ville blive placeret ret tæt på parkeringspladsen på matr.nr. 16ae, Knebel By, Knebel, ophæves fredningsnævnets beslutning om at etablere en parkeringsplads på matr.nr. 3a Lynges Gårde, Knebel.

Det tiltrædes, at der på ca 4,35 ha af matr.nr. 1a Bogens By, Vistoft, etableres et offentligt opholdsareal, hvor der bl.a kan placeres en parkeringsplads. Arealet afstås til Århus Amtskommune, og amtet pålægges at tage de berørte ejere med på råd ved opholdsarealets indretning herunder om, hvor på arealet parkeringspladsen skal placeres.

Det tiltrædes, at der etableres en parkeringsplads på matr.nr. 4a Fuglsø By, Vistoft. Parkeringsarealets afgrænsning udvides til ca. 0,75 ha, og arealet afstås til amtskommunen. Amtet forpligtes til efter samråd med de berørte lodsejere at opstille de nødvendige faciliteter for offentlighedens ophold, samt at lade foretage en afskærmende beplantning af passende bredde i skellet til matr.nr. 4i smst. Den af fredningsnævnet udlagte offentlige sti mellem matr.nr. 4d og 4i Fuglsø By, Vistoft og videre over 1f, 1p og 1d smst. udgår og erstattes af en offentlig sti fra parkeringspladsen over matr.nr. 1a smst.

Af hensyn til udsigten fra parkeringspladsen, og fordi ejeren i øvrigt har indvilliget heri, bestemmes det efter amtets forslag at lade et areal på 0,13 ha på matr.nr. 1p Fuglsø By, Vistoft, samt et areal på 1,76 ha på matr.nr. 1d smst. være omfattet af amtets mulighed for som led i plejeplanlægningen at kræve bevoksning fjernet. Mindretallet på 1 medlem kan som følge af sit generelle forbehold ikke tiltræde dette.

Det tiltrædes endvidere, at der på matr.nr. 27b Knebel By, Knebel, og på en del af matr.nr. 27 a smst etableres et opholdsareal, samt at arealerne, der er på henholdsvis ca. 0,11 ha og ca. 1,02 ha, afstås til Århus Amtskommune.

Et flertal på 9 medlemmer kan tiltræde, at der i forbindelse med dette opholdsareal etableres en parkeringsplads på matr.nr. 29a Knebel By, Knebel med tilkørselsvej over en del af matr.nr. 21d smst., samt at arealerne, der er på henholdsvis ca. 2000 m² og ca. 420 m², afstås til amtskommunen. Mindretallet på 1 medlem kan ikke tiltræde etableringen og placeringen af parkeringspladsen og tilkørselsvejen.

Fredningsnævnets tillægsafgørelse af 8. juni 1993 tiltrædes uden realitetsændringer.

Idet fredningsnævnets afgørelser af 15. april 1992 og 8. juni 1993 ophæves, fastsættes herefter følgende fredningsbestemmelser for det ca. 1210 ha store fredningsområde, der er afgrænset på kortet, der hører til Naturklagenævnets afgørelse (fredningskortet), og som helt eller delvis omfatter de på vedhæftede matrikelfortegnelse anførte ejendomme:

Formål

§ 1. Fredningens formål.

Fredningen har til formål

at sikre, at de landskabelige, naturhistoriske og kulturhistoriske værdier i området bevares under opretholdelse af ejendommenes karakter af land- og skovbrugsejendomme,

at udgøre det retlige grundlag for en naturpleje med sigte på udformning og opretholdelse af et righoldigt og afvekslende landskab med en passende repræsentation af de enkelte stadier i landskabsudviklingen, og

at udvide og regulere offentlighedens adgang til færdsel og ophold i området.

Bestemmelser

§ 2. Bevaring af områdets nuværende tilstand.

Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, medmindre fredningens formål tilsiger, at der foretages ændringer. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer, ske ændringer i arealanvendelsen eller opføres ny bebyggelse, medmindre sådanne ændringer af den nuværende tilstand er tilladt eller påbudt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 18.

§ 3. Terrænændringer.

Der må som nævnt i § 2 ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden, og der må ikke foretages opfyldning, planering eller afgravning.

En ejer må dog uanset fredningen indvinde grus til eget brug, når indvindingen foretages på et areal, der er vist på fredningskortet uden særlig signatur, jf. § 4, punkt a, og når naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinier ikke overskrides. Når denne ret udnyttes, har ejeren pligt til at retablere arealet efter beslutning herom under plejeplanlægningen nævnt i § 14.

§ 4. Arealernes drift.

a. Landbrugsarealer, der er vist på fredningskortet uden særlig signatur.

Disse arealer kan fortsat drives landbrugsmæssigt uden hensyn til fredningen. Der må dog ikke tilplantes, heller ikke til pyntegrønt eller juletræer, selv om dette ville være lovligt efter landbrugsloven.

En dispensation efter § 18 til tilplantning af et areal skal imidlertid normalt meddeles, hvis tilplantning det pågældende sted ikke vil forringe landskabet væsentligt eller forstyrre frie udsigter.

b. Arealerne, der er vist på fredningskortet med signatur for "vedvarende græs".

Disse arealer må kun anvendes til græsning og må således ikke opdyrkes eller tilplantes.

Arealerne må dog omlægges med rensningsafgrøder i det omfang, som er nødvendigt for, at de kan opretholdes som vedvarende græsningsarealer. Arealerne må tilføres gødning og kalk, men må ikke sprøjtes fra fly.

En dispensation efter § 18 til opdyrkning skal imidlertid normalt meddeles, hvis en bevaring af det pågældende areal til græsning er uden afgørende betydning for det med fredningen tilsigtede.

c. Skov, der er vist på fredningskortet med signatur for "løvskov".

På disse arealer skal der opretholdes skovbevoksning, og den eksisterende trævækst må efter omdrift kun fornyes med løvtræer.

d. Plantagearealerne, der er vist på fredningskortet med signatur for "nåleskov".

Den eksisterende trævækst må bibeholdes, og der må gentilplantes. Arealerne må ikke sprøjtes fra fly. Hvis beplantningen afdrives, uden at der gentilplantes, må det pågældende areal kun udnyttes efter bestemmelserne i punkt b.

Hvis arealet ejes af staten eller Århus Amtskommune, når bevoksningen afdrives, skal eventuel gentilplantning i videst muligt omfang ske med løvtræer og/eller skovfyr, der tillader lysåben skov.

e. Moser, søer, vandhuller, kildevæld og vandløb.

Arealerne skal opretholdes som vådområder. Der må ikke foretages foranstaltninger, som kan sænke vandstanden, og der må ikke tilføres gødende eller forurenende stoffer.

f. Haver.

Uanset bestemmelserne i punkt a og b må der foretages beplantning i eksisterende havearealer ved en bebyggelse.

§ 5. Levende hegn.

Læhegn må kun plantes med fredningsnævnets forudgående godkendelse. Fredningsnævnet kan kun nægte at godkende et læhegn, der består af løvtræer eller -buske, hvis beplantningen på afgørende måde strider mod fredningens formål.

Eksisterende nåletræshegn, som ikke skal fjernes i henhold til § 13, må opretholdes, men må kun fornyes med hegn af løvtræer eller -buske.

§ 6. Stengårder.

Stengårder må ikke fjernes eller forandres. Fredningsnævnet skal dog efter anmodning meddele den nødvendige dispensation til etablering af en gennemkørsel, hvis jorden på begge sider af gårdet tilhører

samme ejer eller drives i samdrift, og hvis væsentlige landbrugsmæssige hensyn tilsiger en sådan gennemkørsel.

§ 7. Veje.

Der må ikke anlægges nye veje i området bortset fra veje, der tjener landbrugs- eller skovbrugsdrift og følger det naturlige terræn.

Eksisterende veje må ikke udvides, og grusveje må ikke befæstes. Fredningen er dog ikke til hinder for, at der foretages mindre reguleringer af de berørte landeveje, og at der langs Poskærvej på matr.nr. 21d Knebel By, Knebel i tilslutning til parkeringsplads på matr.nr. 29a smst. sker en vejudvidelse med henblik på at etablere parkeringsplads for busser langs vejkanten.

§ 8. Stier.

Der må kun med fredningsnævnets forudgående godkendelse anlægges gang- og cykelstier langs vejene i fredningsområdet.

§ 9. Bebyggelse m.v. og andre anlæg.

a.

Det følger af § 2, at der ikke må opføres ny bebyggelse (herunder skure, boder og andre lignende indretninger samt tilbygning til eksisterende bebyggelse). Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der derved sker ændring i bygningens ydre fremtræden.

Hvis en bebyggelse nedrives eller går handeligt til grunde, må den kun genopføres med en beliggenhed og ydre fremtræden, som på forhånd er godkendt af fredningsnævnet.

b.

Fredningen er imidlertid ikke til hinder for, at der opføres ny bebyggelse på en landbrugsejendom, såfremt følgende 3 betingelser alle er opfyldt:

1) Bebyggelsen skal være erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom, men må dog ikke være til pelsdyravl, fjerkræfarm eller drivhusgartneri.

- 2) Bebyggelsen skal opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger.
- 3) Bygningshøjden må ikke overstige 12,5 m for driftsbygninger eller 8,5 m for andre bygninger.

På en landbrugsejendom må der også foretages ombygning af en eksisterende bygning til landbrugsdrift, selv om den ydre fremtræden derved ændres, når ombygningen blot ikke fremkalder en større bygningshøjde end nævnt under nr. 3.

c.

Efter ejerens anmodning skal der meddeles dispensation til anbringelse af læskure for kreaturer, men fredningsnævnet kan modsætte sig den ansøgte beliggenhed, omfang og ydre fremtræden af skuret.

Efter ejerens anmodning skal der meddeles dispensation til opførelse af bebyggelse, som er nødvendig for skovbrugsdrift, men fredningsnævnet kan modsætte sig den ansøgte beliggenhed, omfang og ydre fremtræden af bebyggelsen. I skove og plantager kan skure og skurvogne, der er nødvendige for skovbrugsdriften, dog midlertidigt opstilles uden fredningsnævnets godkendelse.

d.

Der må ikke etableres andre faste anlæg end bygninger. Eksempelvis må der ikke oprettes dambrug eller anlægges campingpladser, baneanlæg til sportsudøvelse, oplagspladser eller lossepladser, og der må ikke anbringes tårne, master, vindmøller eller tankanlæg. Nyanlæg til elforsyning skal således udføres som jordkabel, og der kan i forbindelse hermed anbringes "transformerkiosker" efter fredningsnævnets forudgående godkendelse af placeringen.

Der må ikke opsættes andre faste hegn end havehegn, nødvendige kreaturhegn og nødvendige hegn i forbindelse med nyplantninger (dyrehegn).

e.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der i overensstemmelse med plejeplanlægningen, jf. § 14, opføres mindre bebyggelse eller etab-

leres andre anlæg i forbindelse med offentlighedens færdsel og ophold i området.

f.

Uanset bestemmelsen i punkt a kan der efter fredningsnævnets forudgående godkendelse af byggeriets placering, udformning og størrelse samt valg af materialer og farver opføres bebyggelse på følgende ejendomme efter følgende retningslinier:

- 1) På matr.nr. 2f Bogens By, Vistoft kan foretages mindre om- eller tilbygninger af eksisterende sommerhus, som endvidere kan erstattes af en tilsvarende nybygning.
- 2) Indenfor det i kommuneplanen for Ebeltoft kommune udlagte sommerhusområde (fredningskortets randkort 2) på matr.nr. 5k og 5l Bogens By, Vistoft samt på matr.nr. 1aa, 1ab, 1ac, 1ad, 1ae, 1ag, 1ah, 1ai, 1ak, 1al, 1am, 1an, 1ap, 1aq, 1m, 1n, 1o, 1q, 1r, 1s, 1t, 1u, 1v, 1x, 1z, 1æ, 1ø, By, Vistoft og de to dele af matr.nr. 1b smst., der er beliggende henholdsvis nord for matr.nr. 1ag smst og vest for matr.nr. 1am og 1æ smst., kan bebyggelse ske med respekt af naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinier. Byggeriet skal være sløret af beplantning, som ikke må have hækagtig karakter. Denne bestemmelse er ikke til hinder for, at ejeren af matr.nr. 1b Fuglsø By, Vistoft kan gøre sin påtaleret ifølge en privat servitut gældende og kræve beplantning nedskåret for at sikre en rimelig udsigt fra ejendommens stuehus.
- 3) På matr.nr. 2r Fuglsø By, Vistoft, kan med respekt af naturbeskyttelseslovens beskyttelseslinier opføres en mindre carport og mindre udhuse. På matr.nr. 2i smst. kan opføres i alt 3 sommerhuse.

§ 10. Campering.

Der må ikke anbringes telte eller campingvogne, og der må ikke overnattes i parkerede autocampere. Privatbesøgende hos vedkommende ejer må dog campere i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

På statsejede arealer kan Fussingø Statsskovdistrikt dog som led i offentlighedens færdsel og ophold tillade kortvarig lejrslagning for mindre grupper. Sådanne tilladelser må kun meddeles i særlige tilfælde og kun, hvis områdets samlede værdier ikke forringes. På ejendommen matr.nr. 4b og 7e Bogens By, Vistoft ("Toggerbo-lejren", til-

hørende Det Danske Spejderkorps), må der teltet i forbindelse med afholdelse af spejderlejre. Udenfor skoleferierne må teltene kun placeres på matr.nr. 7e, medens der for skoleferieperioderne af ejeren skal udarbejdes en plan for den samlede ejendoms benyttelse, der tilgodeser hensynet til naturen og til de omboende. Planen skal godkendes af fredningsnævnet.

Opstilling af enkelte campingvogne til brug for lejrlederne er tilladt. Henstilling af campingvogne og parkering af motorkøretøjer må kun ske ved de eksisterende bygninger. Campingvogne skal fjernes fra arealet umiddelbart efter hver lejrperiode.

Tilladelsen til opstilling af telte og campingvogne gælder kun korpsets egne lejrarrangementer og kan ikke udnyttes ved bygningernes udlejning til lejrskoleophold og lignede. Tilladelsen kan ikke uden fredningsnævnets godkendelse overdrages til andre.

§ 11. Affald.

Forurening af naturen ved henlæggelse eller anbringelse af affald m.v. må ikke finde sted.

§ 12. Offentlighedens adgang.

a.

Den adgang til færdsel og ophold, der tilkommer offentligheden i henhold til naturbeskyttelseslovens kapitel 4, udvides således:

1) Offentligheden har ret til at færdes til fods og på cykel (ikke knallert) på de strækninger, der er vist på fredningskortet med signatur for "sti", og som på arealer i privat eje ikke uden ejerens samtykke må gives en større bredde end 2,5 m. Disse stier kan omlægges efter beslutning herom under plejeplanlægningen nævnt i § 14. Hvis arealet er i privat eje, kræver en fravigelse af det på fredningskortet viste forløb dog samtykke fra vedkommende grundejer eller - hvis samtykke ikke opnås - tilladelse fra fredningsnævnet.

2) Offentligheden har ret til at færdes og til at opholde sig på de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "opholds-

areal", og på de arealer i offentligt eje, som under plejeplanlægningen bliver udlagt som opholdsarealer.

3) Offentligheden har ret til at parkere motorkøretøjer på de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "parkeringsplads", og på de arealer i offentligt eje, som under plejeplanlægningen bliver udlagt til parkering.

b.

Den adgang til færdsel og ophold, der tilkommer offentligheden i henhold til naturbeskyttelseslovens kapitel 4, kan efter beslutning under plejeplanlægningen begrænses for områder, hvor risiko for særlig slitage eller varetagelse af naturvidenskabelige interesser gør en afspærring ønskelig.

c.

Ridning må ikke finde sted over gravhøje og andre fortidsminder, på strandbredder og på de opholdsarealer, der er nævnt i punkt a under nr. 2, eller som senere tilvejebringes efter beslutning under plejeplanlægningen. Hvis ridning forårsager stærkt og uheldigt slid på terrænet, herunder på stioverflader, trafikmæssige konflikter eller andre væsentlige ulemper, kan fredningsnævnet forbyde ridning de pågældende steder.

Det følger af § 9, punkt d, at der ikke må etableres faste rideanlæg til spring o.lign.

d.

Det pålægges Miljøministeriet og Århus Amtskommune at anlægge og vedligeholde de i punkt a nævnte stier, opholdsarealer og parkeringsarealer på henholdsvis statsejede og øvrige arealer. Hvor en sti krydser kreaturhegn eller et hegn mellem to ejendomme, skal der etableres stente, mølle el. lign.

§ 13. Naturpleje.

a.

Til opfyldelse af fredningens formål skal der foretages naturpleje.

Det pålægges Miljøministeriet at foretage plejen på de arealer, der ejes af staten. Det pålægges Århus Amtskommune at foretage plejen på de øvrige arealer, medmindre vedkommende private ejer foretrækker selv at udføre arbejdet.

Plejen skal udføres i overensstemmelse med den i § 14 nævnte plejeplanlægning.

b.

I det omfang, hvori der er truffet beslutning herom under plejeplanlægningen, har amtet ret til - uden udgift for vedkommende ejer - at foretage følgende plejearbejder på ikke statsejede arealer, når ejeren er underrettet derom og har fået lejlighed til at udføre dem selv eller ved andre:

- 1) Fjernelse af selvsåede træer og buske, medmindre arealet på fredningskortet har signatur for "løvskov" eller "nåleskov" og drives forstmæssigt.
- 2) Græsning på arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "vedvarende græs".
- 3) Slåning af græs samt fjernelse af selvsåede træer og buske på arealer, der er vist på fredningskortet uden særlig signatur, såfremt arealet ikke er under almindelig landbrugsdrift.
- 4) Græsning på arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "nåleskov", såfremt bevoksningen fjernes, uden at der foretages gentilplantning.
- 5) Fjernelse af bevoksningen på arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "fjernelse". Der kan dog i forbindelse med fjernelse af bevoksning på rydningsarealet på matr.nr. 2ø Bogens By, Vistoft bibeholdes enkelte træer og løvtræsgrupper. Rydningsarealet på matr.nr. 7a Viderup By, Vistoft må opdyrkes efter fjernelse af bevoksningen.
- 6) Udtynding, regulering og eventuel fuldstændig fjernelse af bevoksningen på de arealer, der er vist på fredningskortet med signatur for "særlig pleje".
- 7) Oprensning og anden vedligeholdelse af søer, moser og vandløb.

Når amtet har foretaget foranstaltninger som nævnt ovenfor under nr. 1, 5 og 6, har ejeren ret til at disponere over det fældede. Hvis

ejeren ikke bortfjerner effekterne inden en af amtet fastsat frist, tilfalder de dog amtet. Hvis amtet sælger effekterne, har ejeren krav på det beløb, hvormed salgssummen overstiger udgifterne til afdriften og borttransporten.

§ 14. Plejeplanlægning.

a.

Der skal hvert år tilvejebringes en detaljeret plan for de anlægs- og vedligeholdelsesarbejder og den naturpleje, som skal udføres i det følgende år. Planen skal ledsages af en oversigt over de foranstaltninger, der påtænkes udført senere, således at den detaljerede plan og oversigten tilsammen dækker en periode på mindst 3 år.

For alle arealer under fredningen træffes der i planen beslutning om de enkelte foranstaltninger, der i det førstkommende år skal udføres som led i naturplejen. Der træffes tillige beslutning om eventuel regulering af afgræsningen af arealer, der er i offentligt eje, eller hvis afgræsning overtages af amtet i henhold til § 13. Tidspunktet for den fjernelse af bevoksning, som er nævnt i § 13, punkt b, under punkt 5, fastsættes i planen.

For arealer i statens og amtets eje træffes der i planen endvidere beslutning bl.a om tilvejebringelse og vedligeholdelse af publikumsfaciliteter, herunder om anlæg af yderligere stier, parkeringspladser og opholdsarealer end de på fredningskortet viste, om eventuel omlægning af stier og om fjernelse af hegn, der ikke er driftsmæssigt nødvendige.

b.

Plejeplanen udarbejdes af Miljøministeriet for statsejede arealer og af Århus Amt for de øvrige arealer efter drøftelse med et lods-ejerudvalg, såfremt ejerne eller en del af ejerne nedsætter et sådant udvalg, og med Ebeltoft Kommune. Planen sendes til fredningsnævnet til orientering.

Hvis der er uenighed mellem ministeriet og amtet om planens indhold, træffer fredningsnævnet en for både ministeriet og amtet bindende afgørelse af de pågældende spørgsmål. Fredningsnævnet kan herved pålægge ministeriet henholdsvis amtet at bringe særligt angivne ar-

bejder eller foranstaltninger til udførelse inden en af nævnet fastsat frist. Ministeriet og amtet kan påklage fredningsnævnets afgørelse til Naturklagenævnet inden 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt.

§ 15. Afståelser.

a.

Til Århus Amtskommune afstås den del af matr.nr. 1a Bogens By, Vistoft, der er beliggende mellem Fuglsøvejen og Ebeltoft Vig, og som på fredningskortet er udlagt til opholdsareal (ca. 4,35 ha).

Alle rettigheder til eller over det afståede bortfalder, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 1. pkt., med undtagelse af:

- dokument angående strandfredning tinglyst den 30. november 1940,
- dokument angående rørledning og skelgrøft tinglyst den 19. november 1956,
- dokument angående kabler og bebyggelse tinglyst den 6. juli 1965
- dokument angående adgangsbegrænsning til vej tinglyst den 23. december 1966,
- dokument angående byggelinier tinglyst den 25. marts 1971,
- dokument angående landvæsensnævnskendelse tinglyst den 23. december 1976,
- dokument angående oversigtsareal tinglyst den 16. januar 1981 samt
- dokument angående byggelinier tinglyst den 16. januar 1981.

Afståelsen anses i økonomisk henseende for at være sket pr. 28. juli 1992 (datoen for fredningsnævnets erstatningsafgørelse). Amtskommunen overtager besiddelsen af det afståede samtidig med Naturklagenævnets afgørelse. De i forbindelse med afståelsen nødvendige udstyknings gennemføres ved amtets foranstaltning og for amtskommunens regning, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 2. pkt.

Den nærmere indretning af arealet fastlægges af amtet efter drøftelse med de berørte lodsejere.

Et pumpehus beliggende i områdets nordlige del skal fortsat tilhøre ejeren af stamejendommen matr.nr. 1a Bogens By, Vistoft, og en grøft fra dette pumpehus til stamejendommen skal bevares. Vedligeholdelsen af pumpehuset og driftsudgifterne vedrørende dette samt oprensning af grøften påhviler ejeren af stamejendommen, der derfor har færdselsret til arealet i forbindelse med sådanne arbejder, herunder også ret til kørsel med fornødne maskiner og andre køretøjer. Til dette formål skal amtet sørge for, at der friholdes et areal på 5 meters bredde på begge sider af grøften.

I det omfang amtet ikke måtte ønske at udnytte hele arealet til offentligheden og i forbindelse med eventuelle midlertidige lukninger af arealet for offentlig adgang med henblik på naturpleje i form af afgræsning m.v., skal ejeren af stamejendommen have fortrinsret til at træffe nærmere aftale med amtet om dyrkning eller andre landbrugsmæssige foranstaltninger, som amtet ikke selv ønsker at udføre på arealet.

b.

Til Århus Amtskommune afstås matr.nr. 27b Knebel By, Knebel (ca. 0,11 ha) og den del af matr.nr. 27a smst., som er beliggende syd for Poskærvej, og som på fredningskortet er udlagt til opholdsareal (ca. 1,02 ha).

Alle rettigheder til eller over det afståede bortfalder, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 1. pkt.

Afståelsen anses i økonomisk henseende for at være sket pr. 28. juli 1992. Amtskommunen overtager besiddelsen af det afståede samtidig med Naturklagenævnets afgørelse. De i forbindelse med afståelsen nødvendige udstykninger gennemføres ved amtets foranstaltning og for amtskommunens regning, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 2. pkt.

Den nærmere indretning af arealet til offentlighedens ophold fastlægges af amtet.

I det omfang amtet ikke måtte ønske at udnytte hele arealet til offentligheden og i forbindelse med midlertidige lukninger af arealet

for offentlighedens adgang med henblik på naturpleje i form af afgræsning m.v., skal ejeren af restejendommen have fortrinsret til at træffe nærmere aftale med amtet om dyrkning og andre landbrugsmæssige foranstaltninger, som amtet ikke selv ønsker at udføre på arealet.

c.

Til Århus Amtskommune afstås den del af ejendommen matr.nr. 29a Knebel By, Knebel, der på fredningskortet er udlagt til parkeringsplads (ca. 2000 m²). Arealet afgrænses mod nord, vest og øst af henholdsvis matr.nr. 27a, 35c og 30 smst. Endvidere afstås til Århus Amtskommune den del af matr.nr. 21d smst., der på fredningskortet er udlagt til en 6 m bred tilkørselsvej til parkeringsarealet (ca. 420 m²).

Alle rettigheder til eller over det afståede bortfalder, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 1. pkt., med undtagelse af dokument angående kabelanlæg tinglyst den 10. december 1986.

Afståelsen anses i økonomisk henseende for at være sket pr. 28. juli 1992. Amtskommunen overtager besiddelsen af det afståede samtidig med Naturklagenævnets afgørelse. De i forbindelse med afståelserne nødvendige udstykninger gennemføres ved amtets foranstaltning og for amtskommunens regning, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 2. pkt.

Den nærmere indretning af arealet til parkeringsplads fastlægges af amtet.

d.

Til Århus Amtskommune afstås den del af ejendommen matr.nr. 16ae Knebel By, Knebel, der er beliggende op til Lyngevej og mellem Dålerne og matr. nr. 1a Lynges Gaarde, Knebel, og som på fredningskortet er udlagt til opholds- og parkeringsareal (ca. 0,66 ha).

Alle rettigheder til eller over det afståede bortfalder, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 1. pkt.

Afståelsen anses i økonomisk henseende for at være sket pr. 10. september 1993. Amtskommunen overtager besiddelsen af det afståede samtidig med Naturklagenævnets afgørelse. De i forbindelse med afståelsen nødvendige udstykninger gennemføres ved amtets foranstaltning og for amtskommunens regning, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 2. pkt.

Den nærmere indretning af arealet, herunder hvor på arealet parkeringspladsen skal placeres, fastlægges af amtet.

e.

Til Århus Amtskommune afstås den del af matr.nr. 4a Fuglsø By, Vistoft, der er beliggende mellem Fuglsøvej, matr.nr. 4s, 1a og 4i smst., og som på fredningskortet er udlagt til opholds- og parkeringsareal (ca. 0,75 ha).

Alle rettigheder til eller over det afståede bortfalder, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 1. pkt., med undtagelse af dokument angående byggelinier tinglyst den 25. marts 1971 samt dokument angående vandledning tinglyst den 11. september 1979.

Afståelsen anses i økonomisk henseende for at være sket pr. 10. september 1993. Amtskommunen overtager besiddelsen af det afståede samtidig med Naturklagenævnets afgørelse. De i forbindelse med afståelserne nødvendige udstykninger gennemføres ved amtets foranstaltning og for amtskommunens regning, jf. naturbeskyttelseslovens § 41, stk. 3, 2. pkt.

Den nærmere indretning af parkeringsarealet fastlægges af amtet efter drøftelse med de berørte lodsejere, idet amtet skal drage omsorg for, at der på arealet opstilles de nødvendige faciliteter for offentlighedens ophold. Amtet skal endvidere drage omsorg for, at der foretages en afskærmende beplantning af passende bredde i skellet til matr.nr. 4i Fuglsø By, Vistoft.

§ 16. Særlig bestemmelse om beplantning.

a.

Omkring bebyggelse på matrikelnumrene 4b, 15₁, 16aa, 16ad, 16ae, 16by, 16cb og 20f Knebel By, Knebel, 2q Lynge Gårde, Knebel, samt

4d, 5h og 5i Bogens By, Vistoft skal beplantning opretholdes, vedligeholdes og fornyes, således at byggeri i det væsentlige er skjult fra indsigt udefra.

b.

Eksisterende beplantning på matr.nr. 1ad, 1f, 1g og 1s må bibeholdes indtil ejerskifte, hvorefter fredningsnævnets tilladelse til beplantningens opretholdelse skal indhentes.

§ 17. Ophævelse af ældre fredninger.

Følgende tidligere fredningskendelser og -deklarationer ophæves for så vidt angår de arealer, der er omfattet af nærværende fredningsafgørelse:

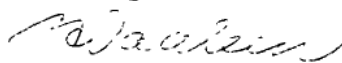
- 1) Fredningsnævnets kendelse af 13. juli 1962 om matr.nr. 15b - nu 15 $\underline{1}$ - Knebel By, Knebel.
- 2) Deklaration af 14. september 1962 om matr.nr. 21e m.fl. - nu 21e og 21i - Knebel By, Knebel.
- 3) Overfredningsnævnets kendelse af 18. maj 1931 og deklARATION af 2. september 1975 om matr.nr. 27, nu 27 a og 27 b, Knebel By, Knebel.
- 4) Deklaration af 25. januar 1965 om matr.nr. 4b Knebel By, Knebel.
- 5) Deklaration af 15. december 1961 om matr.nr. 20f Knebel By, Knebel.
- 6) Deklaration af 8. maj 1961 om matr.nr. 16ad og 16by Knebel By, Knebel med tillæg af 8. september 1962 og 2. maj 1963.
- 7) Deklaration af 3. januar 1961 med tillæg af 8. maj 1970, 24. november 1977 og 5. juli 1982 om matr.nr. 16ae og 16cb Knebel By, Knebel.
- 8) Deklaration af 14. oktober 1959 om matr.nr. 16aa og 16ab Knebel By, Knebel med tillæg af 29. april 1961.
- 9) Overfredningsnævnets kendelse af 16. februar 1972 om fredning i og ved Mols Bjerge af arealer i Fuglsø, Viderup, Bogens og Bogensholm, alle Vistoft sogn, samt Lynggården m.m, Knebel sogn.
- 10) Deklaration af 4. december 1968 om matr.nr. 2a - nu tillige 2q - Lyng By, Knebel.
- 11) Overfredningsnævnets kendelse af 5. januar 1926 om matr.nr. 2b Lyng Gårde, Knebel.

- 12) Overfredningsnævnets kendelse af 1. marts 1961 om matr.nr. 4a og 4i Fuglsø By, Vistoft.
- 13) Overfredningsnævnets kendelse af 5. juli 1972 om matr.nr. 101 - nu matr.nr. 10m - Viderup By, Vistoft.
- 14) Overfredningsnævnets kendelse af 18. november 1965 om matr.nr. 11c - nu matr.nr. 10m - Viderup By, Vistoft.
- 15) Overfredningsnævnets kendelser af 15. maj 1934, 28. oktober 1948 og 11. november 1950 om matr.nr. 2a - nu 2x - Bogens By, Vistoft.
- 16) Deklaration af 7. januar 1960 om matr.nr. 5a - nu 5h, 5i og 5r - Bogens By, Vistoft.
- 17) Deklaration af 14. februar 1970 om matr.nr. 4d Bogens By, Vistoft.
- 18) Overfredningsnævnets kendelse af 26. juni 1967 om matr.nr. 1aa, 1ab, 1ac, 1y, 1z, 1æ og 1r - nu 1a - Bogens By, Vistoft.
- 19) Deklaration af 24. december 1962 om matr.nr. 5f og 5g - nu 5c - og senere 5m Bogens By, Vistoft.
- 20) Overfredningsnævnets kendelse af 17. oktober 1934 om matr.nr. 1a, 1b, 1d og 1e, nu tillige 1f, 1g, 1q, 1s og 1ad Bogens By, Vistoft.
- 21) Deklaration af 4. marts 1968 om matr.nr. 8a - nu 8f - Fuglsø By, Vistoft.
- 22) Deklaration af 23. maj 1962 om matr.nr. 5g og 5c Viderup By, Vistoft.

§ 18. Dispensation.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-12 samt § 16 kan meddeles, når det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

På Naturklagenævnets vegne

Inger Vaaben

Viceformand

FORTEGNELSE

over ejendomme, der er helt eller delvis omfattet af Naturklagenævnets afgørelse af.... om fredning af den sydlige del af Mols Bjerger (sag nr. 111/700-0001).

Bogens By, Vistoft:

Matr.nr. 1a, 1b, 1c, 1d, 1e, 1f, 1g, 1h, 1o, 1p, 1q, 1s, 1t, 1ad, 1ae, 1ag, 1ah, 2a, 2e, 2f, 2g, 2h, 2i, 2k, 2l, 2m, 2n, 2o, 2p, 2r, 2s, 2t, 2v, 2x, 2y, 2ø, 2aa, 2ab, 3b, 3c, 3e, 3ar, 3at, 4a, 4b, 4d, 4e, 5a, 5b, 5c, 5d, 5h, 5i, 5k, 5l, 5m, 5p, 5q, 5r, 7d, 7e, 9a, 10b, 11a, 11b, 12, 14.

Fuqlsø By, Vistoft:

Matr.nr. 1a, 1b, 1d, 1f, 1g, 1h, 1i, 1k, 1m, 1n, 1o, 1p, 1q, 1r, 1s, 1t, 1u, 1v, 1x, 1z, 1æ, 1ø, 1aa, 1ab, 1ac, 1ad, 1ae, 1ag, 1ah, 1ai, 1ak, 1al, 1am, 1an, 1ap, 1aq, 1ar, 2a, 2d, 2f, 2i, 2r, 2t, 2au, 2av, 2bø, 2dk, 3a, 4a, 4d, 4i, 4o, 4p, 4s, 5a, 5f, 5i, 5k, 6a, 6b, 7a, 7b, 8e, 8f, 9b, 12a, 12b, 12c.

Knebel By, Knebel:

Matr.nr. 4b, 5c, 5g, 12a, 12b, 12c, 13a, 14d, 15b, 15l, 16a, 16aa, 16ab, 16ad, 16ae, 16by, 16cb, 19a, 19c, 20f, 20k, 21a, 21d, 21e, 21f, 21i, 22d, 23d, 25c, 27a, 27b, 28b, 29a, 30, 31b, 34a, 35c.

Lynge Gårde, Knebel:

Matr.nr. 1a, 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 2i, 2k, 2l, 2o, 2p, 2q, 3a, 3b, 4a, 4c.

Viderup By, Vistoft:

Matr.nr. 5a, 5d, 5e, 5g, 5h, 5k, 5l, 5m, 6a, 6c, 6d, 6e, 6f, 7a, 7b, 7d, 7e, 7f, 7g, 8c, 10a, 10m, 15c, 16c, 16d, 19, 20, 22b.

Vistoft By, Vistoft:

Matr.nr. 19a, 25q.

Agri By, Agri:

Matr.nr. 1a, 3f, 4a, 5f, 34.